

Nr 53.

Ankom till riksdagens kansli den 5 juni 1940 kl. 7 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig m. m. och lag med vissa bestämmelser om utländsk försäkringsrörelse här i riket vid krig m. m.

Genom en den 24 maj 1940 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 283, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

1) Lag**med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig m. m.**

Häriigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger Konungen, när riksdagen ej är samlad, förordna, att vad i 2—7 §§ denna lag stadgas skall äga tillämpning. Varder ej meddelat förordnande av nästföljande riksdag inom trettio dagar från riksdagens början gillat, skall detsamma efter utgången av nämnda tid upphöra att lända till efter rättelse.

Prövas under tid, då riksdagen är samlad, förhållanden vara för handen, som i första stycket sägs (*krigsförhållanden*), äger Konungen med riksdagens samtycke meddela förordnande, som där avses.

2 §.

Försäkringsinspektionen äger medgiva inländskt försäkringsbolag, med undantag. av bolag som avses i 265 § c) lagen om försäkringsrörelse, att under iakttagande av de villkor, inspektionen finner skäligt föreskriva, utan återförsäkring ikläda sig ansvarighet på samma risk för högre belopp än som jämlikt bolagsordningen kunnat ske. Har sådant medgivande lämnats, skall påföljd, som eljest enligt 62, 113, 163, 208 eller 228 § lagen om för-

säkringsrörelse är stadgad för överträdelse av bolagsordningen, inträda, där villkor, som försäkringsinspektionen sålunda må hava föreskrivit, åsidosättes.

3 §.

Inländskt försäkringsbolag, med undantag av bolag som avses i 265 § c) lagen om försäkringsrörelse, må, utan hinder av föreskrift i bolagsordningen om begränsning av bolagets verksamhet till visst slag av egendom eller till riket eller viss del av riket, meddela återförsäkring å brandförsäkring av egendom av annat slag eller å annan ort än sålunda föreskrivits.

Meddelar ömsesidigt försäkringsbolag, vars verksamhet endast avser att meddela försäkring av egendom inom ett län, med stöd av vad i första stycket stadgas återförsäkring å brandförsäkring av egendom utom länet, skall bolaget ändock anses vara av det slag, som avses i 262 § lagen om försäkringsrörelse.

4 §.

Inländskt ömsesidigt försäkringsbolag må, utan hinder av stadgandet i 118 § lagen om försäkringsrörelse, vid meddelande åt annat bolag av återförsäkring å brandförsäkring träffa förbehåll, att det bolag ej skall vara delägare i det förra bolaget. Har dylikt förbehåll träffats, skola, i händelse av brist, som avses i 139 § nämnda lag, delägarna ej vara pliktiga att vidkännas uttaxering till infriande av förbindelse på grund av återförsäkringen.

5 §.

Försäkringsinspektionen äger medgiva inländskt försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, att för anskaffande av medel till bestridande av återköp av eller förskott å livförsäkringar, för vilka avsättning till försäkringsfonden ägt rum, av de enligt lagen om försäkringsrörelse till försäkringstagarnas säkerhet pantsatta värdehandlingarna utbekomma vad som för ändamålet erfordras, i den mån det av försäkringsinspektionen prövas kunna ske utan förfång för försäkringstagarnas säkerhet.

6 §.

Försäkringsinspektionen äger att med föreskrivande av de villkor, inspektionen kan finna skäligen, helt eller delvis medgiva inländskt försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, rättighet att uppskjuta utbetalandet av livförsäkringars återköpsvärden så ock befrielse från skyldighet att lämna förskott å sådana försäkringar.

7 §.

Finnes anledning antaga, att utländsk försäkringsanstalt på grund av krigsförhållanden icke kommer att fullfölja avtal, varigenom den meddelat återförsäkring åt svenskt försäkringsbolag, äger Konungen förbjuda svenska för-

säkringsbolag att under tid, då förordnande enligt 1 § gäller, fullfölja avtal, varigenom de meddelat återförsäkring åt försäkringsanstalter som tillhöra den utländska anstaltens hemland, ävensom att sluta nya sådana avtal med dem.

8 §.

Försäkring, som under tid, då förordnande enligt 1 § gäller, meddelats med tillämpning av 2, 3 eller 4 §, vare giltig utan hinder därav, att nämnda tid gått till ända. Det ankommer på försäkringsinspektionen att avgöra, i vad mån enligt 5 eller 6 § lämnat medgivande må gälla jämväl efter sagda tid.

9 §.

Vid krig, vari riket befinner sig, eller efter det sådant krig upphört äger Konungen i fråga om inländskt försäkringsbolag med avseende å bestämmelserna i 48, 149 och 212 §§ lagen om försäkringsrörelse föreskriva sådana avvikelser, som kunna erfordras i anledning av kriget.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling. Genom denna lag upphäves lagen den 22 juni 1939 (nr 302) med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig.

---

2) Lag

med vissa bestämmelser om utländsk försäkringsrörelse här i riket vid krig m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger Konungen, när riksdagen ej är samlad, förordna, att vad i 2—7 §§ denna lag stadgas skall äga tillämpning. Varder ej meddelat förordnande av nästföljande riksdag inom trettio dagar från riksdagens början gillat, skall detsamma efter utgången av nämnda tid upphöra att lända till efterrättelse.

Prövas under tid, då riksdagen är samlad, förhållanden vara för handen, som i första stycket sägs (*krigsförhållanden*), äger Konungen med riksdagens samtycke meddela förordnande, som där avses.

2 §.

Finnes anledning antaga, att utländsk försäkringsanstalt, som jämlikt lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket driver sådan rörelse, på grund av krigsförhållanden icke kommer att infria härstädes ingångna förbindelser till försäkringstagare, äger Konungen förbjuda anstalten att under tid, då förordnande enligt 1 § gäller, fortsätta verksamheten här i riket.

3 §.

Har på sätt i 2 § sägs förbud meddelats utländsk försäkringsanstalt att fortsätta verksamheten här i riket, skall, där verksamheten omfattar livförsäkring, för tillvaratagande av livförsäkringstagarnas rätt en särskild administration inträda. Med avseende å denna skall i tillämpliga delar gälla vad i 231—233 §§ och 234 § 1—4 mom. lagen om försäkringsrörelse finnes stadgat. I fall som här avses må överlåtelse av livförsäkringarna ske, förutom till inländskt försäkringsbolag, jämväl till utländsk anstalt, som äger tillstånd att driva livförsäkringsrörelse här i riket.

Där vid försäkringarnas överlåtande uppstått överskott, skall ur detta i första hand gäldas kostnaden för administrationen och oguldet sådant bidrag, varom i 16 § lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket förmäles, varefter återstoden skall, där ej Konungen annorlunda föreskriver, efter det krigsförhållandena upphört överlämnas till den anstalt, vars försäkringar varit föremål för administration.

4 §.

Har utländsk försäkringsanstalt i annat fall än i 3 § avses upphört att driva livförsäkringsrörelse här i riket, äger Konungen, under förutsättning som i 2 § sägs, besluta, att administration på sätt i 3 § förmäles skall inträda. Konungen äger ock med avseende å sådan anstalt besluta, att i denna lag föreskrivet administrationsförfarande helt eller delvis skall tillämpas jämväl vid administration, som inträtt på grund av bestämmelserna i lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket.

5 §.

Kan icke i den ordning, som avses i 3 §, överlåtelse komma till stånd, skall, där ej Konungen annorlunda bestämmer, administrationen fortsättas så länge krigsförhållandena äro för handen eller tills dessförinnan samtliga livförsäkringar upphört.

Vid krigsförhållandenas upphörande skall, så vitt ej Konungen annorlunda bestämmer, försäkringsinspektionen till den utländska försäkringsanstalten avgiva redovisning för administrationen samt, om då livförsäkringar finnas löpande, erbjuda anstalten att återtaga rörelsen och därvid övertaga samtliga till administrationsboet hörande livförsäkringar. Sådant

övertagande må ej ske, med mindre vid övertagandet förefintlig brist i belopp, som jämlikt 4 eller 8 § lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket skall vara nedsatt, blivit av anstalten fylld. Har ej anstalten inom två månader från erbjudandet återtagit rörelsen och fyllt bristen, vare frågan förfallen och skall, där ej i den ordning, som i 235 § lagen om försäkringsrörelse sägs, nytt bolag kan komma till stånd eller samtliga försäkringstagare överenskomma om administrationens fortsättning, fördelning av administrationsboets tillgångar äga rum. För fördelning av boets tillgångar skall verkställas beräkning av det belopp, vartill försäkringsfonden uppgår; och skall vid fördelning av tillgångarna varje försäkringstagares fordran anses motsvara hans andel i fonden.

Fortsättes administrationen, ankomme på försäkringsinspektionen, huruvida ytterligare åtgärder böra vidtagas för livförsäkringarnas överlåtande eller, där administrationen fortsättes enligt stadgandet i andra stycket tredje punkten, för bildande av nytt bolag.

6 §.

Försäkringsinspektionen äger medgiva utländsk försäkringsanstalt, som driver livförsäkringsrörelse här i riket, att för anskaffande av medel till bestridande av återköp av eller förskott å livförsäkringar, för vilka avsättning till försäkringsfonden ägt rum, av de enligt lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket till försäkringstagarnas säkerhet pantsatta värdehandlingarna utbekomma vad som för ändamålet erfordras, i den mån det av försäkringsinspektionen prövas kunna ske utan förfång för försäkringstagarnas säkerhet.

7 §.

Försäkringsinspektionen äger att med föreskrivande av de villkor, inspektionen kan finna skäligen, helt eller delvis medgiva utländsk försäkringsanstalt, som driver livförsäkringsrörelse här i riket, rättighet att uppskjuta utbetalandet av livförsäkringars återköpsvärden så ock befrielse från skyldighet att lämna förskott å sådana försäkringar.

8 §.

Med livförsäkring förstås i denna lag jämväl livränteförsäkring och kapitalförsäkring för livsfall.

Vad i denna lag stadgas angående livförsäkring skall äga motsvarande tillämpning i fråga om annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år.

9 §.

Konungen bestämmer den dag, då med avseende å denna lag krigsförhållandena skola anses hava upphört.

10 §.

Har under tid, då förordnande enligt 1 § gäller, på sätt i 2 § sägs förbud meddelats utländsk försäkringsanstalt, som driver livförsäkringsrörelse här i riket, att fortsätta verksamheten eller har under sådan tid beslut meddelats jämlikt 4 §, skola, så vitt ej Konungen annorlunda förordnar, bestämmelserna i denna lag jämväl efter utgången av nämnda tid äga giltighet i fråga om administrationen. Det ankommer på försäkringsinspektionen att avgöra, i vad mån enligt 6 eller 7 § lämnat medgivande må gälla jämväl sedan förordnande enligt 1 § upphört att lända till efterrättelse.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling. Genom denna lag upphäves lagen den 22 juni 1939 (nr 301) med vissa vid krig tillämpliga bestämmelser om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse.

I fråga om de skäl, som ligga till grund för förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I proposition den 5 maj 1939 (nr 287) förelade Kungl. Maj:t riksdagen till antagande två lagförslag, det ena upptagande vissa vid krig tillämpliga bestämmelser om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, och det andra innehållande vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig. Sedan riksdagen antagit förslagen (skr. nr 396), utfärdades den 22 juni 1939 lagar i ämnena (nr 301 och 302).

Lagen den 22 juni 1939 (nr 302) med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig upptager ett antal sins emellan ganska olikartade föreskrifter. Sålunda innehåller 5 § en bestämmelse, som endast berör försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, och som är avsedd att under vissa förutsättningar möjliggöra ökad anskaffning av medel till bestridande av återköp och förskott å livförsäkring. Bestämmelserna i 2—4 §§ angå viss sakskadeförsäkringsrörelse, nämligen de i 2 § brand- och transportförsäkringsrörelse samt de i 3 och 4 §§ brandförsäkringsrörelse. Gemensamt för dessa tre senare paragrafer är, att de avse att bereda bolagen vissa lättnader i återförsäkringsavseende, för den händelse vid ett krigsutbrott bolagens återförsäkringsförbindelser med utlandet skulle helt eller i någon avsevärd utsträckning avbrytas. Bestämmelserna i 2 §, vilka avse såväl försäkringsaktiebolag som ömsesidiga försäkringsbolag utom de så kallade sockenbolagen, innebära att bolagen skulle, med försäkringsinspektionens medgivande och på villkor inspektionen föreskriver, kunna beträffande brand- och transportförsäkring överskrida eljest enligt bolagsordningarna gällande högsta belopp,

för vilka bolagen må utan återförsäkring ikläda sig ansvarighet på samma risk. Genom 3 §, som formellt äger tillämpning på såväl försäkringsaktiebolag som ömsesidiga försäkringsbolag av riksbolags karaktär men sakligt sett endast har betydelse för de senare bolagen, hava vissa möjligheter beretts bolagen att ersätta utländsk brandåterförsäkring, som vid krig trätt ur funktion, med återförsäkring hos svenska bolag. Utan hinder av föreskrift i bolagsordningen om begränsning av vederbörande bolags verksamhet till visst slag av egendom eller till viss del av riket må nämligen enligt stadgandet i fråga bolag meddela återförsäkring av brandförsäkring för egendom av annat slag eller å annan ort inom riket än i bolagsordningen föreskrivits. Genom en dylik anordning, tillämpad i större utsträckning och i gemenskap med andra försäkringsbolag, skulle en riskfördelning över hela landet mellan bolagen möjliggöras. Även om de ömsesidiga försäkringsbolagens meddelande av återförsäkring sålunda enligt 3 § underlättats, möta för dessa bolag betydande svårigheter, enär återförsäkringstagaren (cedenten) enligt 118 § lagen om försäkringsrörelse genom återförsäkringsavtalet blir delägare hos det återförsäkrande bolaget (reassuradören) och därmed ådrager sig personlig ansvarighet för reassuradörens förbindelser i den utsträckning dennes bolagsordning stadgar. I syfte att råda bot härför har i 4 § intagits den bestämmelsen, att ömsesidigt försäkringsbolag må, utan hinder av nämnda 118 §, vid meddelande åt annat bolag av återförsäkring å brandförsäkring fritaga det senare bolaget från att vidkännas uttaxering för det förra bolagets förbindelser. Härvidlag gäller dock den begränsningen, att återförsäkringar, som meddelats under sådant villkor, icke må överstiga en tiondel av sammanlagda beloppet av reassuradörens brandförsäkringar, varjämte stadgats, att dylik återförsäkring icke må medföra rätt till andel i uppkommen vinst. Stadgandet i 6 § slutligen avser icke någon viss försäkringsgren. Därest det med hänsyn till kriget kan befaras, att utländsk försäkringsanstalt, med vars hemland riket befinner sig i krig, icke kommer att under kriget fullfölja med svenska försäkringsbolag såsom cedenter ingångna återförsäkringsavtal, äger Konungen enligt denna paragraf förbjuda svenska försäkringsbolag över huvud att under kriget fullfölja återförsäkringsavtal, som de å sin sida ingått med nämnda land tillhörande försäkringsbolag såsom cedenter, samt att sluta nya sådana avtal med dem.

Såsom en förutsättning för att nu anförda bestämmelser skola vinna tillämpning gäller enligt lagens 1 §, att Konungen förordnat därom. Dylikt förordnande kan enligt paragrafen endast givas vid krig, vari Sverige befinner sig. Möjligheten att sätta lagens bestämmelser i tillämpning är alltså betydligt mindre än beträffande andra beredskapslagar, vilka gälla icke enbart vid krig utan även vid krigsfara, vari riket befinner sig, samt eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden.

Under erinran om sistberörda förhållande har *försäkringsinspektionen* med skrivelse den 3 april 1940 med tillstyrkande till Kungl. Maj:t överlämnat en av *Svenska försäkringsbolags riksförbund* till inspektionen gjord framställ-

ning, enligt vilken lagen borde erhålla nämnda mera omfattande tillämplighet och i samband därmed jämväl i andra avseenden ändras. Försäkringsinspektionen har samtidigt överlämnat och tillstyrkt en av *Landsbygdens ömsesidiga brandförsäkringsbolags förening* gjord framställning om viss ändring i lagens 3 §. De föreslagna ändringarna böra enligt försäkringsinspektionens mening föranleda, att den nuvarande lagen ersättes med en helt ny lag. Förslag till dylik ny lag i ämnet har utarbetats av inspektionen.

Lagen den 22 juni 1939 (nr 301) med vissa vid krig tillämpliga bestämmelser om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, innehåller den huvudbestämmelsen, att, om det kan befaras, att utländsk anstalt, med vars hemland Sverige befinner sig i krig, med hänsyn till kriget icke kommer att infria härstädes ingångna förbindelser till försäkringstagare, Konungen skall kunna förbjuda anstalten att under kriget fortsätta verksamheten här i riket. Övriga bestämmelser i lagen gälla allenast livförsäkringsanstalter, vilka på grund av dylikt förbud eller av annan anledning upphört med sin rörelse. De innebära, att ett administrationsförfarande, som i viss mån avviker från det, vilket gäller enligt lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket, skall vinna tillämpning i fråga om utländska anstalter, med vilkas hemland riket befinner sig i krig. Även denna lag gäller sålunda allenast för det fall, att riket befinner sig i krig.

I sin förut berörda framställning till försäkringsinspektionen har *Svenska försäkringsbolags riksförbund* anfört, att det i samband med en utvidgning av bestämmelserna i lagen om inländsk försäkringsrörelse vid krig till att gälla jämväl vid krigsfara m. m. syntes böra övervägas, huruvida en utvidgning i motsvarande mån borde genomföras även beträffande beredskapslagen om de utländska anstalterna.

Försäkringsinspektionen har i sin skrivelse den 3 april 1940 framhållit, att en dylik åtgärd syntes lämplig. Inspektionen har utarbetat förslag till härav föranledda bestämmelser, vilka förutsatts skola upptagas i en ny lag i stället för den, som nu gäller. Utvidgningen i fråga innebär, att förbud att fortsätta verksamheten skulle kunna meddelas icke blott med avseende å anstalter, med vilkas hemland Sverige befinner sig i krig, utan även beträffande andra länders anstalter, som driva rörelse här i riket.

I samband med de sålunda utarbetade ändringsförslagen hava till prövning upptagits vissa i annat sammanhang föreslagna bestämmelser på försäkringsväsendets område.

1939 års livförsäkringskommitté, som haft till uppgift att verkställa utredning och avgiva förslag rörande frågan om ökat försäkringsskydd för krigsdeltagare m. m., har den 30 mars 1940 överlämnat ett betänkande med förslag i ämnet (stat. off. utredn. 1940: 7). I propositionen hava två bestämmelser i förslaget uppmärksamrats, vilka, såsom kommittén uttalat, knappast hava något direkt samband med kommitténs förslag i övrigt. Enligt den

ena av dessa bestämmelser (17 § i kommitténs förslag) skall, om så prövas erforderligt på grund av särskilda, av krig eller krigsfara betingade förhållanden, Konungen för viss tid eller tills vidare kunna medgiva inländskt eller utländskt livförsäkringsbolag befrielse från skyldighet att lämna livförsäkringslån och rättighet att uppskjuta utbetalandet av försäkringars återköpsvärden. Kommittén har framhållit, att denna bestämmelse har till syfte att bereda ett skydd för bolagens likviditet. Ett dylikt skydd kan, yttrar kommittén, likaväl som det erfordras under krigets fortgång, komma att behövas jämväl när rusning kan befaras på grund av en överhängande krigsfara. Enligt den andra av förevarande båda bestämmelser (18 § i kommitténs förslag) skall Konungen i fråga om inländskt bolag, vars rörelse omfattar kapital- eller livränteförsäkring för dödsfall, med avseende å bestämmelserna i 48, 149, 212 och 213 §§ lagen om försäkringsrörelse äga medgiva sådana avvikelser, som kunna erfordras i anledning av krigstillstånd.

I utlåtande över kommitténs förslag har *försäkringsinspektionen* ifrågasatt, huruvida icke nämnda två bestämmelser lämpligen kunde överflyttas till förevarande beredskapslagar.

De nu framlagda förslagen hava utarbetats i anledning av vad sålunda förekommit. I förevarande proposition anför *föredragande departementschefen*:

»Den beredskap, som genom förenämnda, år 1939 utfärdade båda lagar vunnits på försäkringsväsendets område, har, enligt vad som framgår av det anförda, befunnits otillräcklig. Åtgärder för ökning av lagstiftningens effektivitet synas erforderliga. En dylik åtgärd består däri, att lagarnas tillämplighet så tillvida utvidgas, att bestämmelserna kunna bli gällande även under en situation som den nuvarande, då landet icke är i krig men förhållandena dock äro sådana, att på grund av det i andra länder rådande kriget återförsäkringsmöjligheterna i hög grad försvårats. Jag delar uppfattningen om att en dylik utvidgning bör komma till stånd. Utvidgningen bör avse båda lagarna, trots att densamma måste anses vara av mindre betydelse i fråga om bestämmelserna för utländska anstalter. De ändringar, som härav föranledas, beröra lagarnas rubrik och 1 §, varjämte, framför allt i lagen om de utländska anstalterna, vissa uttryckssätt av formella skäl böra utbytas mot andra. En särskild fråga är, huruvida utvidgningen också bör medföra en saklig ändring i hittillsvarande 6 § lagen om de inländska anstalterna. Enligt detta lagrum skall Konungen kunna förbjuda vissa återförsäkringsförbindelser med utlandet, om det 'med hänsyn till kriget' kan befaras, att utländsk försäkringsanstalt, 'med vars hemland riket befinner sig i krig', icke kommer att fullfölja sina avtal. Givetvis skulle denna bestämmelse i sak kunna bibehållas så, att den alljämt komme att gälla allenast i händelse av krig med anstaltens hemland, trots att lagens tillämplighet i övrigt utvidgades. Detta skulle dock ej stämma väl överens med utvidgningen av tillämpligheten för den andra lagen, vilken utvidgning just innebär, att Konungen skall kunna förbjuda verk-

samheten jämväl för andra bolag än dem, med vilkas hemland Sverige befinner sig i krig. På grund härav och då en utvidgning av de i nuvarande 6 § angivna förutsättningarna torde kunna vara av praktisk betydelse, vill jag förorda, att även ifrågavarande lagrum blir föremål för ändring i sak.

Även övriga föreslagna ändringar, vilka samtliga avse ett stärkande av beredskapen på området, vill jag för min del biträda. Det förhållandet, att 2 § lagen om de inländska anstalterna enligt ifrågavarande förslag kommer att gälla icke endast för brand- och transportförsäkring, torde få betydelse såväl för annan sakförsäkring än nu nämnts som för liv- och olycksfallsförsäkring. Vad 3 § samma lag angår avser den föreslagna ändringen dels att riksbolag, vilkas verksamhet för närvarande är begränsad till riket eller viss del av detsamma, framgent, trots bolagsordningarnas däremot stridande innehåll, skola kunna meddela återförsäkring för egendom jämväl utom riket, dels ock att lagrummet blir tillämpligt även för de s. k. läns- och häradsbolagen. Det kännetecknande för dessa senare bolag är, att deras verksamhet endast avser att meddela försäkring av egendom inom ett län; i denna omständighet ligger grunden till att bolagen i fråga enligt 262 § lagen om försäkringsrörelse behandlas annorlunda än riksbolagen bland annat i det avseendet, att bolagsordningarna skola fastställas icke, såsom för riksbolagen, av Kungl. Maj:t utan av vederbörande länsstyrelse. Om nu detta kännetecken borttages, i det att verksamheten, med avseende å återförsäkring, skall kunna bedrivas också utanför länets gränser, måste tydligen en bestämmelse meddelas av innehåll, att denna utvidgning av verksamheten icke innebär, att bolaget förlorar sin karaktär av läns- eller häradsbolag och i stället blir riksbolag med skyldighet att på grund därav söka Kungl. Maj:ts fastställelse å bolagsordningen m. m. En dylik bestämmelse torde böra upptagas såsom ett nytt stycke i 3 §.

Den ändring, som föreslås i 4 § lagen om de inländska anstalterna, är av ganska ingripande betydelse. För närvarande stadgas i lagrummet, att ömsesidigt brandförsäkringsbolag må — utan hinder av stadgandet i 118 § lagen om försäkringsrörelse att delägare i bolaget äro försäkringstagarna och att dessa skola personligen svara för bolagets förbindelser — vid meddelande av återförsäkring fritaga cedenten från den personliga ansvarigheten, men att återförsäkringar, som meddelas under sådant villkor, ej få överstiga en tiondel av brandförsäkringarnas sammanlagda belopp. Den möjlighet, som sålunda öppnats, har emellertid icke ansetts tillräcklig, då det gäller att realisera vissa planer, som utarbetats för återförsäkring mellan inländska bolag, för den händelse reassuransförbindelserna med utländska bolag icke skulle kunna i någon avsevärd mån upprätthållas. I förslaget har en utvidgning av berörda möjlighet skett utan att dock någon förhöjning av nyssnämnda kvot företagits. I stället har lagrummet givits det innehållet, att ömsesidiga bolag framgent skola såsom reassuradörer kunna träffa förbehåll om att cedenter överhuvud taget icke bliva delägare i bolaget. Härigenom åstadkommes, att någon personlig ansvarighet ej kommer att åvila dessa cedenter. Å andra sidan skall enligt bestäm-

melsen i fråga personlig ansvarighet icke heller förefinnas för delägarna i förhållande till cedenterna. I händelse av brist hos bolaget skola delägarna alltså icke vara skyldiga att vidkännas uttaxering till infriande av förbindelse på grund av dylik återförsäkring.

En konstruktion sådan som den nu angivna innebär givetvis i viss mån ett frångående av själva ömsesidighetsprincipen. Med hänsyn till de fördelar, som en sålunda ändrad bestämmelse ur andra synpunkter uppenbarligen måste komma att få för brandförsäkringen i dess helhet, har jag emellertid ansett mig böra förorda, att ändringen kommer till stånd. Det må för övrigt i detta sammanhang framhållas, att i 240 § lagen om försäkringsrörelse uttryckligen förutsättes, att beträffande återförsäkring föreskrifter kunna erfordras, som innebära avvikelser från lagens eljest gällande bestämmelser.

De av 1939 års livförsäkringskommitté föreslagna, i det föregående omförmälda bestämmelserna synas i stort sett ändamålsenliga. Jag tillstyrker, att de, såsom försäkringsinspektionen förordat, upptagas i förevarande beredskapslagar. Bestämmelsen i 17 § torde böra uppdelas och införas i båda lagarna, medan bestämmelsen i 18 § har sin plats allenast i lagen om de inländska anstalterna.

Jag delar försäkringsinspektionens uppfattning, att det bör kunna anförtros åt inspektionen att lämna sådana medgivanden, som avses i 17 § av kommitténs förslag. Att medgivandena i fråga, såsom inspektionen ansett, icke nödvändigtvis behöva gälla fullständig befrielse från skyldigheten att lämna förskott etc., torde vara tydligt redan med den formulering av bestämmelsen, som kommittén föreslagit. Likaså synes det vara självklart, att försäkringsinspektionen skall kunna fästa vissa villkor vid sina medgivanden. Jag har emellertid icke velat motsätta mig, att en erinran om dessa båda förhållanden, såsom försäkringsinspektionen föreslagit, kommer till uttryck i bestämmelsen.

Enligt kommitténs förslag skall medgivande som nyss nämnts kunna lämnas, där så prövas erforderligt på grund av särskilda, av 'krig eller krigsfara' betingade förhållanden. Då ifrågavarande stadgande nu föreslås skola intagas i beredskapslagarna, synes det lämpligt, att förutsättningen för ikraftsättande av dessa lagars övriga stadganden, nämligen 'krig eller krigsfara, vari riket befinner sig', eller eljest 'utomordentliga, av krig föranledda förhållanden', också kommer att gälla såsom förutsättning för tillämpligheten av förevarande bestämmelse. Detta kan åstadkommas, genom att 1 § ändras på sådant sätt, att där omförmäلت förordnande även kommer att omfatta nämnda bestämmelse. Då försäkringsinspektionen skall äga föreskriva villkor för ifrågavarande medgivande, ligger däri, att medgivandet kan lämnas för viss tid eller tills vidare. Den av kommittén föreslagna tidsbestämningen torde vid sådant förhållande böra utgå. Det synes böra ankomma på inspektionen att, såsom fallet är beträffande 5 § lagen om de inländska anstalterna, avgöra, i vad mån lämnat medgivande må gälla även

efter tid, varunder förordnande enligt 1 § gäller. En dylik befogenhet för inspektionen kan vara behöflig för att förhindra rusning vid krigsförhållandenas upphörande.

Särskilt för det fall, att något medgivande enligt ifrågavarande mot 17 § i livförsäkringskommitténs förslag svarande bestämmelse icke lämnats, kan givetvis behov föreligga för vederbörande bolag att till bestridande av återköp eller livförsäkringslån utbetomma vad som för sådant ändamål erfordras av de till försäkringstagarnas säkerhet pantsatta värdehandlingarna. Medgivande härtill kan enligt 5 § lagen om de inländska anstalterna lämnas av försäkringsinspektionen. Någon motsvarande bestämmelse i lagen om de utländska anstalterna har hittills icke förefunnits. I likhet med försäkringsinspektionen anser jag, att en dylik bestämmelse numera bör införas även i sistnämnda lag, varvid samtidigt 1 § torde böra formuleras så, att det där omförmälda förordnandet också kommer att omfatta den nyinförda bestämmelsen. Såsom en konsekvens av dessa ändringar torde i lagen om de utländska anstalterna även böra upptagas ett stadgande, motsvarande det, som, enligt vad nyss anförts, förekommer i lagen om de inländska anstalterna och enligt vilket det skall ankomma på försäkringsinspektionen att avgöra, i vad mån ett enligt 5 § sistnämnda lag lämnat medgivande må gälla jämväl efter utgången av tid, då förordnande enligt 1 § gäller.

I fråga om bestämmelsen i livförsäkringskommitténs 18 § är jag ense med försäkringsinspektionen därom, att orden 'vars rörelse omfattar kapital- eller livränteförsäkring för dödsfall' böra utgå, varigenom bestämmelsen således kommer att gälla icke blott för livförsäkringsbolag utan för de svenska försäkringsbolagen överhuvud taget. Likaså biträder jag inspektionens mening, att avvikelser icke bör kunna göras med avseende å 213 § lagen om försäkringsrörelse. Hänvisningen till 212 § synes däremot, på det av kommittén härutinnan anförda skälet, böra bibehållas. Då emellertid beträffande sistnämnda paragraf jämväl skärpande stadganden torde kunna komma i fråga, synes ordet 'medgiva' i paragrafen böra utbytas mot 'föreskriva'. Det är slutligen i fråga om förevarande 18 § att märka, att Konungen enligt kommittéförslaget skall med avseende å de uppräknade bestämmelserna i lagen om försäkringsrörelse äga medgiva sådana avvikelser, som kunna erfordras i anledning av 'krigstillstånd'. Med krigstillstånd förstås enligt kommitténs definition av detta begrepp krig, vari Sverige är invecklat, eller annat sådant tillstånd, som av Konungen med avseende å den av kommittén föreslagna lagens tillämplighet jämställs med krig. Enligt kommitténs mening skola alltså avvikelserna i fråga kunna göras i anledning av krig men däremot icke på grund av krigsfara och dylikt. Härutinnan bör någon ändring icke ske vid bestämmelsens överflyttning till lagen om de inländska anstalterna. Å andra sidan är det icke gärna möjligt att därvid använda ordet krigstillstånd utan att jämväl i sistnämnda lag definiera detta begrepp. Det har emellertid då synt mig lämpligare att slopa begreppet krigstillstånd i bestämmelsen. I stället torde bestämmelsen böra få det innehållet, att Konungen skall äga att 'vid krig, vari riket be-

finner sig, eller efter det sådant krig upphört' medgiva sådana avvikelser med avseende å de uppräknade bestämmelserna, som kunna erfordras i anledning av kriget. Med hänsyn till den begränsade tillämplighet, som förevarande bestämmelse föreslås skola få, torde beslut som där avses få meddelas, oberoende av förordnande enligt 1 §.

Införandet i beredskapslagarna av de nya bestämmelser, för vilka här redogjorts, föranleda vissa omnumreringar av de tidigare paragraferna. Det mot 17 § i 1939 års livförsäkringskommittés förslag svarande stadgandet har upptagits såsom 6 § i lagen om de inländska anstalterna och såsom 7 § i lagen om de utländska anstalterna. Kommitténs 18 § motsvaras av 9 § i förstnämnda lag. I samband med de sakliga ändringarna hava vidare en del jämkningar i lagtexterna av redaktionell art funnits böra vidtagas.

Med hänsyn till ändringarnas omfattning torde det vara lämpligt, att helt nya lagar utfärdas och att alltså de tidigare båda lagarna upphävas.»

Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran.

Utskottet har vid sin granskning av de framlagda lagförslagen icke funnit anledning till erinran mot desamma och får alltså hemställa, *Utskottet.*

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 juni 1940.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter*, *Gärde*, *Karl Emil Johanson*, *Ewerlöf*, *Karl Karlsson* och *Verner Andersson*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist*, *Ryberg*, *Berg*, *Hansson* i Vännäsby, *Landgren* och *Nilson* i Eskilstuna.
